

ЯЦУК Н.Є.

доктор філософії, кандидат філософських наук,
доцент, завкафедри філософії
Івано-Франківський університет права
імені Короля Данила Галицького,
(Івано-Франківськ, Україна) ya.nat.0204@ukr.net

ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО СХОДУ

У статті трагічні події на українському Сході розглядаються крізь призму філософсько-дискурсивного аналізу. Це дає можливість побачити їх як жахливе співпадання обставин, яких могло б і не бути, які могли б і не співпасти. Сьогодні слово «Україна» для всього світу звучить з однаковим семантичним відтінком – гео-центр Європи, в якому відбуваються неймовірні, небачені раніше речі, речі такого плану, що у попередніх поняттях і категоріях не піддаються раціональній рефлексії. Зазначене підвищує роль філософсько-дискурсивного аспекту в аналізі цієї проблеми, під кутом зору якого жахлива українська трагедія постає водночас як кривава рана на тілі українського соціального організму.

Ключові слова: війна на українському Сході, міф про старшого і меншого брата, українське державотворення, циклічність соціального поступу.

Постановка проблеми. Сьогодні слово «Україна» для всього світу звучить з однаковим семантичним відтінком – гео-центр Європи, в якому відбуваються неймовірні, небачені раніше речі, речі такого плану, що у попередніх поняттях і категоріях не піддаються раціональній рефлексії. Звідси й потужний потік словотворення, перше з яких – гібридна війна, за ним ряд інших – кіборги, інформаційна війна, інформаційна атака... Український Схід став гео-точкою, де пересікається і сплітається неймовірно високе і надзвичайно потворне, інакше кажучи, земне і небесне, – нечувані раніше елементи варварства, цинізму, жорстокості, підступності і небачені ніде до того прояви людинолюбства, патріотизму, найвищих і найблагородніших людських чеснот. Ця гео-точка стала центром, де категорія історичності (часу) не має жодного сенсу, вона нівелюється і заступається категорією «гео» (місця).

Навіть у найдавніші доісторичні, варварські, часи були правила війни і миру. Згадаймо римську, що вже тоді йшла з глибин віків, процедуру оголошення війни як відновлення справедливості: перший етап – при насуванні загрози війни жреці-феціали відбували у статусі послів до неприятеля для ведення переговорів, у разі успіху яких війна могла бути відверненою; другий етап – в разі дипломатичної невдачі, розпочинався ритуал кидання списа з прикордонної межі на землю ворога, що здійснювався рядом почергових кроків: крок 1 – колегія феціалів йшла до кордону і промовляла такі сакральні заклинання: «Надоум мене, Юпітер, надоумте мене боги кордонів; хай почує мене вищий закон – вісник всього римського народу. За правом і честю

приходжу я послом і словом моїм, хай буде віра (у справедливість війни – вставка моя – Я. Н.)»; крок 2 – через 33 дні, за ситуації відмови ворога задовільними вимоги щодо миру, феціали знову йшли на кордон і проголошували: «Надоум, Юпітер, і Ти, Янус, і Ви, Боги небесні, і Ви, підземні, – надоумте! Вас я беру у свідки тому, що цей народ порушив право і не бажає Його відновити. Про це ми, перші і найстарші в нашій батьківщині будемо тримати раду, яким чином здійснити своє право!»; крок 3 – якщо зрушень у плані миру так і не було, у сенаті шляхом відкритого голосування вирішувалось питання оголошення війни; крок 4 – затвердження воєнних дій Народним зібранням; крок 5 – принесення феціалами священних жертв; крок 6 – феціали втретє йшли на кордон і кидали в сторону ворога закривавлений спис, що означало початок війни [1].

Констатуючи зазначене, не можна не наголосити на тому, яку правоту мусила відчувати за собою сторона, що оголошувала війну, при такій складній і далеко неформальній процедурі. Як це співвідноситься з сучасними реаліями?! – постфактум: «ми були в Криму», відверто: «ми стоїмо «за», а не «перед» мирним населенням» – абсолютно перевернуте задзеркалля, найбільші збочення не просто Левіафана [2], але й Бегемота. Поряд із цим – волентерство вищого ґатунку: вбили чоловіка – пішла дружина, держава «мудрствує» – суспільство створює паралельні структури і мобілізує ресурси, буквально годує (і навіть озброює!) свою армію, щоб не годувати і не стати гвинтиком чужої армії... Ця гео-точка дуже нагадує «перехрестя», про яке писали антрополози як переломний етап в еволюції людства, коли перед ним відкривається два шляхи – один вверх, в напрямку Богоподібності, другий вниз, до падіння. Може, те, що відбувається на нашій землі, і є втіленням зазначеної ідеї? переходом над черговою прірвою соціального поступу виду homo-sapiens?

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує наскільки важливим стає саме філософський аспект аналізу цієї проблеми. Значення спеціальних наукових розвідок не втрачає своєї ваги. Однак інструменти окремого науковця дещо обмежені, він мусить оперувати вузькими методологічними знаряддями. Тривалий рух цим шляхом підводить людство до чергового вавилонського різноголосся, коли все начебто чітко зрозуміло, так би мовити з одного боку, однак мало що додає до розв'язання проблеми в глобальному сенсі. Так з позицій Хантінгтона те, що відбувається є результатом зіткнення цивілізацій; з точки зору Тофлера і Белла це можна пояснити неспинним насуванням «третьої» (постіндустріальної) хвилі; Хвильового і Зерова – «євразійським ренесансом», що розгорнувся на українській землі і започатковує вищу й останню епоху в історії людства – пролетарську; Віко, Тойнбі ін. – циклічністю культурного розвитку, Шпенглера – смертю західної цивілізації і т. д. і т. п. Філософія ж може і повинна рефлексувати над усіма цими теоріями як своїми інструментами, зіставляти, порівнювати, систематизувати різні дискурси і, тим самим, віднаходити істини вищого порядку.

Постановка завдання. У зв'язку з вище зазначеним, наше дослідження спрямоване на те, щоб проаналізувати як співставляються між собою різні

дискурси інтерпретації трагічної ситуації на українському Сході, передусім ті, що найчастіше залучаються до її пояснення в ЗМІ.

Виклад основного матеріалу дослідження

Одна з головних антропологічних теорій сучасності стверджує, що людина – складний симбіоз біологічного і соціального. У світлі даної ідеї ми, перш за все, мусимо відкинути думку, що населення так званої «гео-точки» несе на собі провину за конфлікт. Хоч аргументи щодо провини місцевого населення мають серйозну логіку – у Харкові, Одесі, Херсоні... «руській мир» не пройшов, це тільки півправди. Інша половина правди полягає у тому, що біологічно люди крайнього українського Сходу і крайнього українського Заходу не відрізняються. Навіть спекуляції про те, що крайній Схід після голодомору 30-х рр.. був заселений кримінальним елементом мають слабе підґрунтя, оскільки в часовому плані пройшла зміна покоління, а про існування кримінального гену безсумнівних наукових досліджень не існує. Тут зіграв не біо-фактор, а соціо. Будь-яка західна українська людина у «гео-точці» повелася б точно так, як і східна українська людина. Документальний фільм «Україна. Код нації» [3] переконливо доводить, що значення має не стільки те, що «Я в середині», скільки те, що «Я» отримує ззовні. Це означає, що шлях диференціації українського народу на тих та інших безперспективний. Те, що сьогодні українці опинилися по різні сторони барикад – закон війни, а не етнічної іншості. І це вже мало місце в нашій не такій і далекій історії, але на крайньому українському Заході, коли підконтрольні Австро-Угорській імперії українці вбивали українців, підконтрольних Російській імперії. Конфлікт на Донбасі – не локальний і ніяк не пояснюється антропологічним фактором.

У 90-ті рр.. було багато публікацій навколо ідеї мирного розпаду радянської імперії як першого прецеденту такого плану. Тепер, на відстані часу, бачимо, що прецеденту насправді не було, мир був тимчасовим, а воєнний супровід розпаду відкладався і розтягувався в часі. Звідси варто винести урок про небезпеку творення імперій – вони завжди зароджуються на крові і розпадаються таким самим чином. Імперії не є природним шляхом поступу соціального організму, вони – результат насилля, словами Фрейда сублімація агресії, неврозу. Вони – продукт штучний, дітище Левіафана, держави, етатичної свідомості. Альтернатива імперії – громадянське суспільство – результат антропологічної свідомості, продукт природний, органічний, витворений народним духом, виношений гео- і соціофакторами.

В дусі теорії органічності війна на Донбасі постає як невідкладна хірургічна операція українського соціального організму. 23 роки ми приймали неправильну терапію і довели себе до крайнього кризового стану. Свого часу Спенсер запровадив аналогізацію функцій соціальних і біологічних організмів, у нього, до прикладу, транспорт виконує функцію кровоносних судин, торгівля – кровообігу, армія – захисних функцій шкіри, землеробство і промисловість – харчування і т. д. Мислячи цими категоріями, можемо констатувати, що останнім часом ми харчувалися дуже погано, наш кровообіг перестав бути природним, ним керували якісь посередники-паразити, наша шкіра покривалась алергенами через вкраплення чужорідних інгредієнтів (міністрів оборони, м'яко

кажучи, неукраїнського походження!!!...), неприйнятних для неї і т. п. Хірургічного втручання, в принципі, могло б і не бути, якби зовнішні обставини склалися інакше. Але вони склалися саме так, так, як у казці про багатого (старшого) і бідного (меншого) брата, і не ми її придумали – що дуже важливо, якщо не відкидати значення міфічних і ментальних факторів. Війна – це кровносна рана на тілі соціального організму, це крайній засіб, ситуація, що має два виходи – один летальний, а другий – оздоровчий, оновлюючий, відроджуючий. Хірургічна операція почалася, нас особливо не питали щодо згоди на неї, нам не дали вибирати лікаря, нас не попередили про наслідки. Невже ми були такі немічні, що валялись на шляху історії і нас підібрав перший перехожий, що давав клятву Гіппократа? Але ж ми дійсно валялись у хвості всіх престижних світових рейтингів, ми здавали відразу по всіх позиціях, хворів не якийсь орган, а весь організм. Тому, що тут дивного? Тут питання треба завертати не назад, в міфічне минуле, а вперед, в екзистенційне майбутнє. Хворий не йде до косметолога, не шикуює своєю розкішшю, він кріпиться духовно і тілесно, молиться про спасіння і мобілізує свої сили навколо найбільш слабкого місця. Висновки з теорії органічності прості і прозорі – жодної моди на олігархічні витребеньки, всі ресурси на залічення ран. Сьогодні питання стоїть просто: to be or not to be, що означає, або ти залічуєш рани, або допомагаєш тим, хто залічує рани.

Ця, на перший погляд примітивна, аналогія насправді відкриває дуже глибинні, онтологічні, аспекти суспільного буття у стані війни, передусім щодо дуже гострої проблеми мобілізації. Зрозуміло, що будь-яка війна (як і хірургічна операція) не може тривати вічно. Також з очевидністю зрозуміло, що тривалий процес «відривання» фахівців з досвідом від робочого місця навіть у короткій перспективі тільки побільшить проблеми хворого соціального організму. Не потрібно також лікувати рани неякісними ліками, неапробованим інструментарієм. І ще, раною слід вважати кожен вражену клітину соціального організму, бо з цього вийдемо не повноцінною соціальною істотою, етносом-суб'єктом, а соціальним інвалідом – родини загиблих повинні бути забезпечені, діти, до прикладу, – мати право на позачерговий вступ до будь-якого вузу України і т. д. Зрештою, це не нове, просто копнімо у другу хвилю українського державотворення (теорія Дашкевича про хвильовий характер такого [4, с. 473]) – при гетьманах були люди, на яких покладалась спеціальні обов'язки турбуватися про вдів та сиріт загиблих воїнів [5, с. 473]. Свого часу Геракліт казав, що війна – батько всього. Сьогодні цю тезу маємо розуміти як гострий виклик, що мусить розкрити оновлення всього віджилого, застарілого, згубного. Тільки війна поклала початок оздоровлення армії, сподіваємося, за цим послідує інші оздоровлення (реформи, зміни) – соціальних стандартів, структур безпеки тощо. Не ми придумати міф про старшого брата, але ми, як народ, що в самій своїй назві несе глибинний сенс «ук» (на-ук-а, уч-еність) знаємо, чим він завершується – менший брат прозріє і збагатиться, а старший стане жертвою самого себе. Прозріння і збагачення («психологічну Європу») можуть принести тільки плоди співпраці з ЄС – це доведено історією і не підлягає сумніву. А брат наш старший, справді, як переконують політичні

аналітики, може стати жертвою самого себе в результаті самозагнання в ситуацію необхідності розв'язання двох взаємовиключних завдань: з одного боку, вивільнитися з-під світових санкцій, з іншого – не допустити посилення України як держави. Виконання однієї з задач унеможливило виконання іншої. Це глухий кут, уникнути якого можна тільки деякий час, успішно лавіруючи між обома задачами і сподіваючись на помилку або з боку Заходу, або з боку України. Зазначене ще раз демонструє, як важливо нам не помилитися. Бо така помилка дорого коштуватиме для нашого хвилеподібного державотворення. Сьогодні не взяти цього до уваги – означає знехтувати своєю історією і втратами, понесеними у боротьбі за незалежність.

У зазначеному сенсі Донбас, український Схід, – відправна гео-точка (точка біфуркації) подальшого українського державотворення. Але не тільки. Це гео-точка, де зіткнулись хвилі двох абсолютно різних цивілізацій – Східної і Західної, про що неодноразово писали видатні корифеї українського духу – Гоголь, Хвильовий, Зеров, Кульчицький, Лисяк-Рудницький ін.. Хантінгтон попереджав, що такі зіткнення будуть найжахливішими на кордонах держав, що належать до різних цивілізацій. Сьогодні кордон між Сходом і Заходом зміщається на Схід. Україна стає форпостом Західної цивілізації, закрученої навколо ідеї гуманізму. Їй протистоїть цивілізація іншого ґатунку – етатичного. Вочевидь, саме в цій площині лежать найбільші відмінності між цінностями обох цивілізацій. З іншого боку, як показує досвід, темпи глобалізації постійно зростають [6], змінюючи форми і рівні взаємодії культур [7], відмінності між Сходом і Заходом стираються, при чому настільки, що реально спостерігаємо не просто тенденцію взаємопроникнення двох великих світів нашого спільного дому – планети землі, але й бачимо реальні результати цього взаємопроникнення (сліди древніх індійських вчень у західних теоріях, імплементація західних технологій у країнах Сходу...) [8]. Як узгоджуються між собою зазначені вище теза і антитеза? Відповіддю може стати не тільки гегелівська ідея їх синтезу, але й ближча до нас у часовому плані синергетична ідея взаємозв'язку процесів порядку і хаосу [9].

Певне світло проливають і найрізноманітніші теорії циклічності – від найпростіших, типу Віко, до тих, що сьогодні просувають Щокін [10], Каганець [10] ін. В останніх закладена ідея порядкової циклічності, відповідно до якої всі менші цикли (доба) є складовими елементами більших циклів (тиждень), а ті, у свою чергу ще більших (місяць) і т. д. У перспективі виходимо на поняття місячних циклів, сонячних циклів, циклів, що об'єднують сонячні і місячні цикли у ще більші і т. д. Найразючіші зміни відбуваються на межі мегациклів, що представляють собою «парад циклів». Цікаво, що ці знання мають дуже древнє коріння, а сучасні вчені – не першопрохідці, а тільки відкривачі одвічного. Всі вони, і древні, і сучасні знавці циклічності, кажуть про факт неминучого «великого переходу» над прірвою чергового космічного параду, що має відбутися в рамках нашого сьогодення. Нехай із різних джерел дати різняться – 2012, 2015, 2017, ... але хіба наш розум не мусить пояснити ці розбіжності поняттям розрахункової похибки? Гірше, якщо цей розум піде шляхом одного з титульних представників «старшого брата» – Белінського у

ставленні останнього до одного з титульних представників «меншого брата» – Юркевича: «засуджувати, не читаючи».

Бачимо, що є маса інструментів сучасного вченого, крізь які війна на Донбасі постає як факт, підготовлений низкою різного роду причин, причин, яких, в принципі, могло б і не бути, причин, які могли б і не співпасти, а отже, не породити в перспективі нашого сьогодення цієї жахливої гео-точки. Можемо до безкінечності аналізувати, як пішов би хід нашої історії, якби у 1993 р. не було дострокових президентських виборів, що було б, якщо б у 1999 р. Чорновіл не загинув в автокатастрофі, коли б не сторгували у 2004 р. Конституцією, що так красиво і неординарно приймали 28 червня 1996 р., якби той, що «нікуди не втікав», не був визнаний президентом, і т. д. і т. п. Але, як казав Булгаков, «Аннушка вже купила олію», а значно давніше даосисти – такий фатум випадкових випадковостей. Сталося те, чого ми так і не змогли відвернути – висновок на який виводить як філософська рефлексія, так і елементарний здоровий глузд. На цьому, як довів Кант, можливості нашого розуму закінчуються, далі починається царина віри. Саме віра передуватиме історії, вона прокладатиме думку, думка – ідею, а ідея – матеріалізуватиметься, завдячуючи активності суб'єкта. Що обиратиме віра – те доводитиме розум. Вірогідно, що саме цим шляхом ми і простуємо. Поряд із філософсько-науковими дискурсами, ЗМІ подають широкій аудиторії і теологічний, у координатах якого постає ще один горизонт для осмислення чинних трагічних подій – хід історії можна змінити, про це свідчить сама історія, щоб змінити нашу історію, ми з самого початку, з перших днів майдану йшли з Богом. Із засад парі Паскаля, ми вибирали краще з того, що можливо. Ми молились, просили у вищих сил допомоги здолати шлях над прірвою своєї історії, перейти до гідного людського життя. Можливо те, що відбувається і є відповіддю на наші молитви? Можливо вищі сили дали нам шанс у 23-річний відрізок часу, щоб уникнути кривавої жертви? Може Бог так любив нас, що до останнього моменту оберігав саме від цього сценарію? Але то був «канат», перебратися яким могла тільки надлюдина, а ми були просто люди, звичайні, грішні, користолюбиві, корумповані..., тепер мусимо йти дорогою для всіх. Хто допоможе нам, не-над-людям? – тільки те, що доповнює нас до над-людини – Бог! Але і цей, теологічний (провіденціалістський) погляд, спрямовує нашу думку вперед, у майбутнє, а не назад у минуле.

Сказане переконує, що наше повернення назад має сенс тільки для тих, хто пробує призупини міф про старшого брата у першій частині його артикуляції. Ми ж мусимо продемонструвати кінець казки, казки, яку розпочали не ми. Це і буде наша омріяна «психологічна Європа». Жертви різного гатунку (у формі людських життів, а також і тимчасово втрачених територій) мусимо прийняти як розплату, відкупництво у вищому духовно-космічному сенсі. Що таке гео-точка чи лінія на мапі? – питання, того рівня, що й середньовічна дилема про те, скільки чортів міститься на кінчику голки. Донбаська гео-точка – позаісторична (бо історія – це не тоді, коли босий і з палицею йде на воїна в повній амуніції з шостим рівнем захисту бронезилета і не тоді, коли з патронами – на танк). Вона й не географічна, бо при збігу інших

обставин могла б виникнути, до прикладу, у Чечні, чи Абхазії чи т. п. Вона – тільки символічна, психологічна, віха в соціальній еволюції, в ноосферних процесах, космологічних масштабах, перелом, який не можливий без нашого, українського людського індивідуального, вибору. Головне – щоб ми зробили той вибір, який відповідає очікуванням вищих духовних сил буття, визначається тенденцією шляху людської Богоподібності, а не падіння. А всякі лінії, стіни, кордони – питання відносно (аргумент – Берлінська стіна), бо насправді лінії, стіни, кордони прокладаються крізь людське серце, або людську думку, і аж ніяк крізь простір чи час.

Висновки.

Філософсько-дискурсивний аналіз кривавих подій на українському Сході показує, що їх можна розглядати як жахливий збіг обставин, яких, в принципі, могло б і не бути, які, по при все, могли б і не співпасти. Однак сталося так, як сталося, й ім'я цьому – війна – найгірше, що випадає на долю народу, людства. Але і це потрібно пережити, у цій ситуації діючи максимально адекватно. Щоб залишатися хоча б поміркованими оптимістами, доцільно сприймати донбаські події в ключі різних дискурсів. У їх світлі ця жахлива українська трагедія постає водночас як кривава рана на тілі українського соціального організму, як випробування четвертої української державотворчої хвилі, як результат зіткнення цивілізацій, як критична точка траєкторії циклічного поступу людства і навіть як переломний (кульмінаційний) момент в артикуляції міфу про старшого і меншого брата тощо. Щоб вийти з цієї жахливої гео-точки, ми не можемо відкидати жодного дискурсу, бо, як казав свого часу Декарт, істина може міститися саме там.

Список використаної літератури

1. Тит Лівій «Історії Риму від заснування міста» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ancientrome.ru/antlitr/livi/periohae.htm>
2. Гоббс Т. Левіафан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://royallib.com/read/tomas_gobbs/leviafan_ili_materiya_forma_i_vlast_gosudarstva_tserkovnog_o_i_gragdanskogo.html#0
3. Україна. Код нації (документальний фільм). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ex.ua/83346574>
4. Колодій А., Климанська Л., Космина Я. Політологія. Кн. Перша: Політика і суспільство. Кн. друга: Держава і суспільство. – 2 - ге вид., перероб. та доп. / А. Колодій, В. Харченко, Л. Климанська, Я. Космина. – К: Ельга-Н, Ніка-Центр, 2000. – 584 с.
5. Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2 – х т. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kampot.org.ua/history/praci_istorukiv/Polonska_Vasulenko/index.shtml
6. Воронкова В. Г. Теоретико-методологічні засади розвитку сучасного соціуму в контексті синергетичної глобалізації / В. Г. Воронкова // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць / Гол. ред. В. Г. Воронкова. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА. – 2012. – Вип. 50. – С.21-36
7. Хамітов Н., Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. Проблема людини та її меж. Навчальний посібник / Н. Хамітов, Л. Гармаш, С. Крилова. / За ред. Н. Хамітова – К.: Наукова думка, 2000. – 270 с.
8. Мельник В. В. Синергетична методологія культури як єдиного глобального організму / В. В. Мельник // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії:

збірник наукових праць / Гол. ред. В. Г. Воронкова. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА. – 2013. – Вип. 53. – С.194-204

9. Спиця Н. В. Особливості взаємодії хаосу і порядку в самоорганізаційних процесах суспільства: проблеми категорії міри в контексті дослідження Є. Седова / Н. В. Спиця // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць / Гол. ред. В. Г. Воронкова. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА. – 2010. – Вип. 43. – С.152-165

10. Щокін Г. Створення світу та кінець часів / Г. Щокін – К., 2006. – 367 с.

11. Каганець І. В. Арійський стандарт: Українська ідея епохи великого переходу / І. В. Каганець. – К.: А.С.К., 2005. – 336 с

REFERENCES

1. Livy "History of Rome from the foundation of the city" [electronic resource]. – Access: <http://ancientrome.ru/antlittr/livi/periohae.htm>

2. Thomas Hobbes. Leviathan [electronic resource]. – Access: http://royallib.com/read/tomas_gobbs/leviafan_ili_materiya_forma_i_vlast_gosudarstva_tserkovnog_o_i_gragdanskogo.html#0

3. Ukraine. Code of the Nation (documentary). – [Electronic resource]. – Access: <http://www.ex.ua/83346574>

4. Kolodiy A., Klymanska L., Kosmyna J.. Political Science. Bk. First: politics and Society. Bk. Two: State and Society. - 2 - ed., Processied. and add. / Kolodiy A., V. Kharchenko, L. Klymanska, J. Kosmyna. – K: Elga-N, Nicka-Centre, 2000. – 584 p.

5. Polonska-Vasilenko N. History of Ukraine: 2 - v t. [Electronic resource]. - Access: http://www.kampot.org.ua/history/praci_istorukiv/Polonska_Vasulenko/index.shtml

6. Voronkova V. Theoretical and methodological foundations of modern society development in the context of synergetic globalization / V. Voronkova // Humanities Bulletin of Zaporizhzhhe State Engineering Academy: Proceeding Scientific publications / Ed. V.Voronkova. – Zaporizhzhia: EPD of ZSEA, 2012. – Issue 50. – P.21-36

7. Khamitov N., Garmash L., Krylova S. History of Philosophy. The problem of a man and his limits. Textbook / N. Khamitov, L. Garmash, S. Krylova. / Ed. of N. Khamitov – K. : Naukova Dumka, 2000. – 270 p.

8. Melnyk V. Synergetic methodology of a culture as the only global body / V. Melnyk // Humanities Bulletin of Zaporizhzhhe State Engineering Academy: Proceeding Scientific publications / Ed. V.Voronkova. – Zaporizhzhia: EPD of ZSEA, 2013. – Issue 53. – P.194-204

9. Spytzia N. Features of the interaction of chaos and order in the self-organizing processes of a society: issues of measure category in the context of (E. Sedovs) research / N. Spytzia // Humanities Bulletin of Zaporizhzhhe State Engineering Academy: Proceeding Scientific publications / Ed. V.Voronkova. – Zaporizhzhia: EPD of ZSEA, 2010. – Issue 43. – P.152-165

10. Shchokin G. Creation of the Word and end of times / G. Shchokin – K., 2006. – 367 p.

11. Kaganets I. V. Arian standard: Ukrainian idea of the great transition era / I. Kaganets. – K: A.S.K., 2005. – 336 p

ЯЦУК Н. Е., доктор філософії, кандидат філософських наук, доцент, завкафедрой філософії Івано-Франківського університета права імені Короля Данила Галицького (Івано-Франківськ, Україна) ya.nat.0204@ukr.net

ФИЛОСОФСКОЕ РАЗМЫШЛЕНИЕ О ПРОБЛЕМЕ УКРАИНСКОГО ВОСТОКА

В статье трагические события на украинском Востоке рассматриваются сквозь призму философско-дискурсивного анализа. Это дает возможность увидеть их как ужасное совпадение обстоятельств, которых могло бы не быть, которые могли бы и не совпасть. Сегодня слово «Украина» для всего мира звучит с одинаковым семантическим оттенком – гео-центр Европы, где происходят невероятные, невиданные прежде вещи, вещи такого

плана, что в прежних понятиях и категориях не поддаются рациональной рефлексии. Сказанное повышает роль философско-дискурсивного аспекта в анализе этой проблемы, под кутом зрения которого украинская трагедия постаает одновременно как кровавая рана на теле украинского социального организма.

Ключевые слова: война на украинском Востоке, миф о старшем и младшем брате, украинская государственность, цикличность социальной поступи.

Yatsuk, Nataliia, Doctor of philosophy, Candidate of philosophical sciences, assistant professor, chair of philosophy of Ivano- Frankivst University of Law named after King Danylo Halytsky (Ivano-Frankivsk, Ukraine) ya.nat.0204@ ukr.net

PHILOSOPHIC COMPREHENSION OF PROBLEM OF THE UKRAINIEN EAST

Philosophical and discursive analysis of the bloody events in the Ukrainian East is made. It gives the possibility to consider them as a terrible set of circumstances which, in principle, could not be matched. Nowadays the word “Ukraine” sounds to the world with the same semantic nuances – geo-center of Europe, in which incredible and unprecedented events are happening that couldn’t be brought to rational reflection under previous concepts and categories. Hence this powerful flow of word formation – a hybrid war, cyborgs, information attack, etc. The Ukrainian East has become a geo-point where extremely high and extremely ugly, earthly and heavenly, previously unheard elements of barbarism, cynicism, cruelty, treachery and unprecedented manifestations of humanity, patriotism, the highest and the most noble human virtues are overlapped and linked. This geo-point symbolizes the “crossroads” which anthropologists considered as a crucial stage in the evolution of mankind when there are two ways – the first is up (God likeliness) and the second is down (fall). Aforesaid analysis raises the philosophical aspect of this problem. The role of special scientific studies is still important. However, the individual instruments of a scientist are limited enough. He must operate with narrow methodological means. Philosophy can and should reflex over various theories as its tools, collate and compare different discourses, finding in this way the true. Under this perspective the terrible Ukrainian tragedy appears as a bloody wound on the body of the Ukrainian social organism, as a test of the fourth Ukrainian state formation wave, as a result of clash of civilizations, as a crucial trajectory point of mankind’s cyclical progress and even as a culmination moment in the articulation of the myth about older and younger brother. To find the way out of this terrible geo-point we can not reject any discourse because, as Descartes said in his time, the truth can be contained just there.

Key words: war in the Ukrainian East, myth about elder and younger brother, Ukrainian state formation, circularity of social progress.

*Дата надходження рукопису 25.02.2015 року
Рекомендовано до 30.02.2015 року*